NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12893

ELI UN SHMUEL

Sholem Asch

The original of this title comes from the permanent collection of the YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שול-ביבליאטעק

№ 33

שלום אש

עלי און שמואל

9920 Nr 33

פארלאג „קולטור-ליגע" ווארשע

שול-ביבליאָטעק

№ 33

שלום אש

עלי און שמואל

(פון דער סעריע „נביאים")

INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH, INC. N.Y.

פאַרלאַג „קולטור-ליגע" וואַרשע

געדרוקט אין 1000 עקז. װארשע 1924.
דרוק. „די װעלט“ װארשע, נאװאליפּיע № 7.
SZ. ASZ — ELI UN SZMUEL
Druk. „Di Welt“ Warszawa Nowolipie 7

עלי און שמואל

(פון דער סעריע „נביאים")

דער אַלטער עלי איז געזעסן פאַר דער טיר פון זיין אוהל און ער האָט זיך געוואַרעמט אין דער גליִענדער זון. זיינע בלינדע אויגן זענען געווען פאַרמאַכט, ווי פאַרשלאָפן — נאָר זיינע אויערן האָבן פון צייט צו צייט פאַרנומען אַ ווייבערש קיכערן, אָדער אַ געדודער פון אַ מענלעך קריגעריי—האָט ער מיט די אַלטע, ווייכע אָנציינענדיקע יאַסלעס אָנגעהויבן צו קלאַפן, די אויגן אויסגעשטעלט קעגן זיך, האָט ער צו זיי־נע צוויי זין געזאָגט:

— אוי, אוי, יינגען, וואָס טוט איר גאָטס קרבן לעסטערן! טיילמאָל האָט אים אַ יינג אָפּגעענטפערט:

— נו, נו, אַלטער, די לונג מיט די נירן, אונזער חלק נעמען מיר נאָר.

נאָר אָפּטמאָל זענען דעם אַלטנס ווערטער אַזוי שטיל געווען, אַז זיי האָבן צו די זינס אויערן נישט דערגרייכט — האָט ער געמיינט, אַז זיי זענען זייער פאַרשעמט געוואָרן פון זיינע רייד, איז ער שוין שטיל געבליבן, ווייטער זיך די אַלטע ביינער אויף דער הייסער זון געוואַרעמט, און האַלטנדיק

פאַרמאַכט די אויגן, האָט ער זיך אַביסל מיט די פּלייצעס צוגעשאָקלט, קלערנדיק אודאי אַזוי אין זיך: אויסגעלעבט די יאָרן, אַ כּהן געווען פאַר גאָט, דאָס בעסטע פליישׂ פאַר אים פאַרברענט, אַלט געוואָרן, בלינד געוואָרן, האָט ער זיינע צוויי זין איבערגעלאָזט, — נאָר אַזוי לאַנג עפּעס האָט זיך גאָט צו אים נישט באַוויזן, נישט אין חלום, נישט אויף דער וואָר, — אודאי נישט די צייט געווען, — נישטאָ צו וואָס: נישט מען פירט קיין מלחמה, — — נאָך דעם לעצטן יום־כּפּור אודאי וועט ער זיך צו אים באַווייזן...

ווי דער אַלטער קלערט אַזוי, שטייען זיינע צוויי זין, אין רויטע העמדלעך אָנגעטאָן, מיט צוויי גרויסע גאָפּלען אין די הענט, שטייען פאַר דער טיר פון אוהל און וואַרטן אָפּ די, וואָס וועלן קומען פאַר גאָט מקריב צו זיין.

אין דעם קומט אָן אַ יידענע פון בית־לחם מיט אַ יינגער־לע אירס, אַ בכור, פירט אַ קאַלב, די הערנער מיט קרענץ באַפּוצט, שטופּט זי דאָס קאַלב נאָך, האַלטנדיק איר בכור אויף דער האַנט.

— גוטע מענטשן, וואו איז דער משכּן און וואו וואוינט דאָ עלי דער כּהן?

— וואָס זוכסטו דעם משכּן און וואָס דאַרפסטו עלי דעם כּהן? — פרעגן די בנים די יידענע, שטייענדיק אָנגעלענט אויף זייערע גאָפּלען ביי דער וואַנט פון משכּן.

— אַ קרבן האָב איך געבראַכט פאַר גאָט, אַ זון אַ בכור האָט ער מיר געשענקט.

— אַזוי, אַ קרבן פאַר גאָט — נו האָסטו דעם משכּן און אָט וואוינט דיר דאָ עלי דער כּהן, — זאָגט דער עלטערער פון די בנים, אָננעמענדיק דעם גאָפּל ברייט אין דער האַנט, און געוואַרט, די יידענע זאָל פאַר אים דאָס קאַלב אונטערטרייבן.

— ליבער כהן, זיי מיר מקריב מיין קרבן פאַר גאָט, פאַר מיין בכורס וועגן.

— מקריב זיין, — זאָגט דער עלטסטער, אָנטאַפּנדיק דאָס קאַלב און באַטראַכטנדיק עס פון אַלע זייטן, — כ'לעבן גע־קאָנט אַביסל אַ בעסער קאַלב ברענגען, אַ שווערערס אַביסל, אַ פעטערס אַביסל, — אַ קינד האָט דיר גאָט אַ פעטס געגעבן, אַ שטאַרקס געגעבן, — זאָגט דער עלטסטער, אויפכאַפּנדיק דאָס קאַלב.

— דאָס בעסטע קאַלב, וואָס איז געווען אין שטאַל, — וויל זיך די יידענע פאַרענטפערן.

— אַ געזונט ווייבל האָט געזונטע קינדער, — זאָגט דער יונגערער, פנחס. האָט אָנגענומען דאָס ווייבל ביים האַנט און געקוקט איר מיט אַ חנדל אין די אויגן אריין, — כ'לעבן, ווען איך וואָלט אַ בכור געהאַט, וואָלט איך פאַר גאָט אַ בעסער קאַלב מקריב געווען, נישט געקאַרגט, ווי דיין מאַן האָט גע־טאָן.

— זאָל דער כהן אַזוי נישט טאָן, זאָל דער כהן אַזוי נישט רעדן, — זאָגט די יידענע, אָפּשטופּנדיק אים מיט איין האַנט פון איר רויט פאַרשעמט־געוואָרענעם פנים, און מיט דער צווייטער האַנט איר צעוויינטן פנים צו דער ברוסט צו־געדריקט.

— פאַרפאַלן, מקריב זיין מוז מען, — זאָגט דער עלט־סטער, — נאָר ווייסטו וואָס — מיר וועלן באַלד די נירן אַראָפּנעמען פאַר אונז, וועט מען דיר שוין די לונגען שענ־קען. — אַי, אַזאַ אָרעם קאַלב האָסטו פאַר גאָט געבראַכט — זאָל דער קרבן אַביסל גרעסער זיין.

— זאָל דערפאַר גאָט מיט דיר גוטס טאָן ! — זאָגט די יידענע, איבערגעבנדיק דאָס קאַלב דעם כהן.

די ייִנגען האָבן דאָס קאַלב אין הויף פון אָרון געבראַכט, געשאָכטן עס, די פעל אַראָפּגעצויגן, אויף שטיקער עס צעשניטן, אין אַ בעקן אַריינגעלייגט — האָט ער די נירן אַרויסגעצויגן און אין געצעלט גערופן זיין ווייב.

— נאַ, נעם צו, קאָך עס צום מאָלצייט.

אַז דאָס ווייב האָט געהאַט די נירן צוגענומען, האָט ער די שטיקער אויפן מזבח, וואָס איז פאַרן אָרון, אַרויפגעוואָרפן, דאָס האַלץ אונטערגעצונדן, די הענט פאַרשפּרייט צו גאָט, און געוויזן אויף דער ייִדענע פון בית־לחם.

די ייִדענע האָט אויף איר קינד געוויזן און צו וויינען אָנגעהויבן.

אַז דאָס פייער האָט זיך שוין געהאַט גוט צעברענט און דאָס פעטע פלייש האָט שוין הינטער די פלאַמען צו טריפן אָנגעהויבן און די טראָפּן פעטס האָבן אין פייער געקנאַקט און דעם אוהל מיט רויך אָנגעפילט — האָבן די ייִנגען זייערע דריי־צייניקע גאָפּל צווישן די שטיקער פלייש אַריינגעלאָזט, אויסגעזוכט דעם פעטסטן חלק און אים צו באַלעקן אָנגעהויבן.

די ייִדענע האָט פלוצלינג איר תפילה פאַלן געלאָזט און צום כהן זיך אָנגערופן:

— מיין כהן, עס צימט זיך נישט פאַרן כהן פון טאַפּ צו כאַפּן, וואָס איז פאַר גאָט אָנגעגרייט.

— ער וועט אַזוי אויך געווגג האָבן, - האָט דער כהן אָפּגעענטפערט עסנדיק, — נישקשה, נישקשה, גאָט איז אַ גוטער, ער לאָזט זיך באַנוגענען מיט ווייניק, נאָר דאָס האַרץ דאַרף זיין דערביי, דאָס האַרץ, - האָט דער כהן געזאָגט, ווי זיך נישט געלאָזט דערביי שטערן.

נאָר די ייִדענע האָט נישט געשוויגן, האָט גאָטס טייל געפּאַדערט מיט איר גאַנצער ווייבלעכער קראַפט. עס האָט

נישט געהאָלפן אפילו דאָס, וואָס דער יונגערער ייִנג האָט איר באַאָבאַכטונג געוואָלט אָפּווענדן אויף עפּעס אַנדערש...
און פון דעם איז אַזאַ גערודער אַרויסגעקומען, אַז דער אַלטער עלי האָט זיינע אויערן אָנגעשטעלט, געוואָלט פאַרנעמען, וואָס קומט דאָ אַזוינס פאָר, און מיט די ליפּן געקלאַפּט:
— אָווא, אָווא, ייִנגען!
נאָר דער עלטסטער, האַלטנדיק דאָס פעטע שטיק אויפן גאָפּל, און מיט אַ פול מויל פלייש, איז צוגעגאַנגען צום אַלטן, אָפּגעבראָכן אַ שטיקל פונם פעטן חלק און עס דעם פאָטער דערלאַנגט.
דער אַלטער האָט דעם פעטן ביסן אין מויל גענומען, געקייט, געקייט, געוואָרגן זיך, געוואָרגן זיך, געשפּיגן, געשפּיגן, און דאָך דעם ביסן נישט געקאָנט אַראָפּשלינגען נאָר די אַלטע יאַסלעס ווי זיי האָבן געקלאַפּט, אַזוי האָבן זיי אויך געקלאַפּט, צום סוף האָט ער זיך צעבייזערט, אויסגעשפּיגן דעם ביסן און אויף די ייִנגען אָנגעהויבן צו שרייען:
— עוכרי ישראל! פּושעים! גאָטס קרבן, גאָטס קרבן!
דער עלטערער ייִנג האָט זיך רויק זיין ביסן געגעסן.
אין דעם איז פון וועג אָנגעקומען חנה מיט איר זון שמואל, וועלכן זי האָט געהאַט פאַר גאָט אָוועקגעשענקט, די איז שוין גלייך צוגעגאַנגען צו עלין און האָט צו אים געזאָגט:
— עלי, עלי, איך בין די פרוי, וואָס איך בין דעמאָלט פאַר גאָט געשטאַנען, אָט האָט ער מיין תפילה צוגעהערט, מיר אַ זון גשענקט, איך האָב אים פאַר גאָט אַ מתנה געבראַכט.
— וואָס? — האָט דער אַלטער עלי איבערגעפרעגט מיט האַלבן בייזער, נישט גוט דערהערנדיק חנהס רייד — וואָס, אַ קרבן ווילסטו מקריב זיין?
— איך בין די פרוי, וואָס איז דענסטמאָל פאַר גאָט

געשטאַנען, דו געדענקסט, דו האָסט געמיינט, איך בין שכּור, — זעסט, אָט האָט גאָט מיין תּפילה דערהערט, אַ זון מיר געשענקט, כ'האָב אים פאַר גאָט געבראַכט.

— דערהערט! זעסטו, אז מען בעט צו אים, הערט ער טאַקע. נאָר בעטן דאַרף מען.

— האָב איך אים געבראַכט. איך וויל אים ביי דיר אין שילה ביים אָרון איבערלאָזן, ער זאָל פאַר גאָט דינען.

— הא, פאַר גאָט דינען, — האָט דער אַלטער עלי געטאַפּט אין דער האַנט דעם קליינעם שמואל - פאַר גאָט דינען, פון די טעפּ פלייש כאַפּן, דעם בעסטן ביסן פון גאָט אַוועקנעמען!

די מוטער מיטן קינד האָבן זיך פאַרשעמט.

- ניין, עלי הכּהן, — זאָגט צום סוף די מוטער — איך וויל מיין קינד איבערלאָזן, ער זאָל דעם נר-תּמיד פאַר גאָט אָנצינדן. אַ נדר האָב איך מיר געמאַכט. איך האָב געבראַכט מיין נדר פאַר גאָט צו באַצאָלן.

- נייע פּרעסערס דאַרף מען דאָ, - האָט זיך דער עלטסטער יינג אָפּגערופן, ערשט קוים געהאַט דאָס פולע מויל פלייש אויפגעגעסן, דורך דעם האָט ער מיט זיין אָפּענטפערן זיך פאַרשפּעטיקט.

- שוין גוט, שוין גוט, - זאָגט דער אַלטער - גיי אין געצעלט אריין און האַלט דעם קרוג מיט אייל.

די מוטער האָט איר זון אין געצעלט געפירט, אים דאָס ווייסע העמדל, וואָס זי האָט פאַר אים געהאַט, אָנ-געטאָן, פאַרן אָרון אים געפירט, און אים פאַר גאָט געשטעלט.

— אָט האָב איך דיר, רבּונו של עולם, דיין מתּנה געבראַכט. נעם אים צו, ער געהערט צו דיר.

זי האָט איר קינד געקושט, אים אין גאָטס רשות איבערגעגעבן און זיך איר וועג געגאַנגען.

איבערגעבליבן דאָס ייִנגל שמואל אַליין פאַר גאָט, האָט זיך ערנסט צו זיין אַרבעט גענומען.

יעדן פרימאָרגן אייל אין נר־תּמיד אָנגעגאָסן; די איבערגעבליבענע שטיקער פלייש אויפן מזבח אַרויסגעשאַרט, זיי זאָלן זיך גוט פאַרברענען; בשמים אויפן מזבח אַרויפגעשאָטן; און אַלץ, וואָס ער האָט געטאָן, האָט ער געטאָן מיטן גאַנצן הארצן, מיטן גאַנצן ווילן, אין דעם וועג פון עליס ייִנגען איז ער נישט געגאַנגען; ער האָט זייערע מעשים געזען און זיך פון זיי נישט אָפּגעלערנט, נאָר זיי אין זיין הארצן פאַראַכטעט.

יעדעס יאָר איז דער טאַטע, די מאַמע געקומען, אויף פסח, למשל, האָבן אַ קרבן פאַר גאָט געבראַכט, אים אַ העמדל מיטגעבראַכט און געזען, ווי זייער זון איז געניט אין גאָטס דינסט, ווי ער צינדט אָן דעם נר־תּמיד פאַר גאָט, ווי ער איז מקריב דעם קרבן פאַר גאָט, – האָבן זיי נחת געהאַט, אין האַרצן זיך געפרייט, אָבער אויפן פּנים דאָס נישט אַרויסגעוויזן.

עליס קינדער האָבן אים אויך ליב געהאַט, אַ שטילער איז ער געווען און אַ גוטער... וואָס זיי האָבן אים געהייסן – דאָס האָט ער געטאָן. און אַזוי געניט איז ער געווען אין זיין אַרבעט, אַז זיי האָבן זיך אויף אים אינגאַנצן געקאָנט פאַרלאָזן. האָט מען אַ קרבן געבראַכט מקריב צו זיין, האָבן זיי נאָר דאָס זייעריקע זיך אַראָפּגענומען – נאָך אַרויסגעכאַפּט פון די טעפּ צו – און האָבן עס אַוועקגעגעבן שמואלן, אַז ער זאָל עס פאַר גאָט צו רעכט מאַכן. ער האָט זיך זייער געפרייט דערמיט, און

זיי זענען פֿון אים צופֿרידן געווען, וואָרים זיי האָבן זיך געקאָנט אויף אים פֿאַרלאָזן. און האָבן אים אָפֿטמאָל אויך פֿון פֿלייש געגעבן.

– נעם דיר אויך אַרויס אַ שטיקל פֿון טאָפּ, – זאָגט צו אים חפני דער עלטסטער – נעם, דו מעגסט.

– איך האָב גענוג אַ שטיקל נירל, וואָס גאָט האָט געהייסן פֿאַרן כהן געבן – האָט שמואל אָפּגעענטפֿערט.

– נאָר צופֿיל פֿרום דאַרף מען נישט זיין, – האָט חפני געזאָגט מיט אַ בייזער, – וואָס מאַכט עס אויס אַ שטיקל פֿלייש – וואָס איז עס דען?

שמואל האָט געשוויגן.

– פֿרומער צדיק מיינער! – האָט פֿון אים געלאַכט דער יונגער ייִנג, פּנחס.

נאָר דער אַלטער עלי, גלייך ווי ער וואָלט מורא געהאַט פֿאַר דעם יינגל שמואל, ער האָט אים נישט געזען; ער ווייסט נישט, ווי ער זעט אויס, נאָר ער האָט מיט זיינע אויערן געהערט און האָט מיט זיין גאַנצער נשמה געפֿילט דעם יינגלס שטילקייט. „אַ שטיל קינד, גייט זיך זיין אָקסן־שריט, נישט מען הערט עס, נישט מען זעט עס".

און אַז דער אַלטער האָט אַמאָל דערהערט, ווי דער עלטערער ייִנג, חפני, בייזערט זיך אויף שמואלן פֿאַרוואָס ער נעמט זיך נישט קיין שטיק פֿלייש פֿון טאָפּ אַרויס – האָט זיך דער אַלטער אָפּגערופֿן צו אים:

– וואָס אמת, איז אמת. צופֿיל פֿרום דאַרף מען נישט זיין, אַ שטיקל פֿלייש אַמאָל שאַדט נישט. איך בין אויך אַ כהן, כ'האָב אויך גאָט געדינט.

דער קליינער שמואל האט זיך גארנישט אפגערופן.

און אַז די עלטערן זענען געקומען אויף יום־טוב מיט זייער קרבן, האָט זיך די מאַמע אָפּגערופן:
– הער זיך, מיין קינד, צו, וואָס עלטערע זאָגן דיר, װאָס גוטע, פרומע לייט הייסן דיר.
און אַז די מוטער האָט דעם אַלטן געפרעגט אויף איר קינד, האָט ער איר אָפּגעענטפערט האַלב מיט אַ זיפץ:
— וואָס אמת, איז אמת. אַ פרום קינד איז עס, נאָר —
די מוטער האָט שטיל געשוויגן, נייגעריק געווען צו הערן, וואָס איז דאָס אַזעלכעס דער „נאָר"...
נאָר דער אַלטער האָט מיטן קאָפּ צוגעשאָקלט און גאָרנישט גערעדט.
די מוטער איז דערנאָך צו צום קליינעם שמואל, און האָט אויך אויף אים מיטן קאָפּ צוגעשאָקלט:
– אוי קינד, אוי קינד!
אַזוי האָט זיך שמואל געלעבט ביי עלין אין שילה נעבן אָרון, גוט און פרום, געטאָן זיין דינסט פאַר די, װאָס זענען געקומען קיין שילה פאַר גאָטס אָרון. און עליס יינגען זענען זינדיקע מענטשן געווען, האָבן פליש פון די טעפּ געכאַפּט; האָבן די ווייבלעך, וואָס זענען פאַר גאָט געקומען בעטן – פון וועג אַראָפּגעפירט. און דער אַלטער, בלינדער עלי, אַזוי ווי ער איז געזעסן פאַר דער טיר און זיך די אַלטע ביינער געוואַרעמט אויף דער זון, אַזוי האָט ער זיך געוואַרעמט און געקלערט וועגן דעם, װאָס איז דאָס די מעשה, וואָס גאָט ווייזט זיך נישט אין הויז אַזאַ צייט מיט יאָרן.
האָט ער פּונקט געהערט שמואלן פאַר זיך פאַרבייגיין, האָט ער אים גערופן:
– שמואל, שמואל!

— וואָס ווילסטו, טאַטע?
— וואָס גייסטו טאָן?
— איך גיי אייל אין דעם נר־תּמיד אַריינגיסן.
— אייל אין דעם נר־תּמיד אַריינגיסן, — האָט דער אַלטער פאַר זיך געקלאַפּט מיט די ווייכע יאַסלעס און די ציין, — אייל אין דעם נר־תּמיד, אַ גוטע זאַך, אַ גוטע זאַך.

אַמאָל אין אַ נאַכט, ווען שמואל ליגט אַזוי אין זיין ווייס העמדל, וואָס די מאַמע האָט אים געמאַכט, אויף אַ באַנק אין אוהל און שלאָפט געשמאַק איין — דעם נר־תּמיד אַנגעצונדן, דעם מזבח אַרומגעוואַשן, און שטיל איז אין טונקעלן אוהל, נאָר דאָס ליכט, וואָס ברענט פאַר דעם אָרון, — הערט ער אַ שטים ווי פון דעם אָרון אַרויס זיין נאָמען רופן:
— שמואל! שמואל!
דאָס יינגל זעצט זיך אויף, קוקט זיך אַרום — קיינער נישטאָ, נאָר דאָס ליכט, וואָס האָט געבּרענט פון פריער, ברענט נאָך איצט — הויבט זיך אויף, גייט אַרויס פון משכּן, גייט אַריין אין אוהל, וועקט דעם בלינדן עלין:
— טאַטע, טאַטע, דו האָסט מיך גערופן?
— ניין, ניין, איך האָב דיך נישט גערופן, — זאָגט דער האַלב־פאַרשלאָפענער, בלינדער עלי, — וואָס גערופן? איך האָב דיך נישט גערופן.
דאָס יינגל גייט צוריק אין משכּן, קוקט זיך אַרום, — אַלץ ווי פריער: דער אָרון אַזוי ווי ער שטייט — אַזוי שטייט

ער; און דאָס ליכט, אַזוי ווי עס ברענט — אַזוי ברענט עס זיך, לייגט ער זיך ווייטער אַנידער אויף דער באַנק און ליגט.

ליגט אַביסל צייט, נאָר־וואָס געהאַט אַביסל די אויגן פאַרמאַכט, און די שטים רופט ווייטער:

— שמואל, שמואל!

דאָס ייִנגל כאַפּט זיך מיט אימפּעט אויף, קוקט זיך אום - קיינער נישטאָ. אַראָפּ פון דער באַנק, אַרויס פון משכן, אַריין אין דעם אוהל און וועקט דעם פאַרשלאָפענעם עלין:

— טאַטע, טאַטע, דו האָסט מיך גערופן?

— וואָס גערופן? — איך האָב דיך נישט גערופן, — וועקט זיך דער אַלטער עלי, זעצט זיך אויף אויפן געלעגער, קוקט זיך אַרום, ווי ער וואָלט עפּעס געזוכט, — וואָס האָסטו זיך אויפגעכאַפּט?

— האָסט מיך גערופן.

— איך האָב דיך נישט גערופן, — זאָגט דער אַלטער.

דאָס ייִנגל גייט ווייטער צוריק אין משכן, ציט זיך אויס אויף דער באַנק און ליגט און וואַרט.

—שמו אל, — שמו־אל, — ציט זיך אַ שטים איבערן גאַנצן אוהל.

ער האָט זיך געגעבן אַ זעץ אויף, אַ קוק אַרום זיך, אַרויס פון משכן, אַריין אין אוהל, צו צו עלין:

— דו האָסט מיך יאָ גערופן.

נו, דאָ האָט שוין עלי נישט געשלאָפן. געזעסן איז דער אַלטער אויף זיין געלעגער און ערגעץ־וואוהין מיט זיינע בלינד אויגן געקוקט אין אַ פרעמדער וועלט אַריין. „אַהאַ — צו מיר זיך שוין נישט באַוויזן" — האָט דער אַלטער

געברומט – „צום יינגל געקומען", – „צום יינגל" – האָט דער אַלטער מיט די אַלטע ביינערדיקע יאַסלעס געקלאַפּט.

– האָסט מיך יאָ גערופן, טאַטע, – זאָגט שמואל.

– איך האָב דיך נישט גערופן, – זאָגט עלי ווי מיט אַ האַלבן בייזער, – דאָס האָט דיך גאָט גערופן, ער האָט דיך גערופן...

דאָס יינגל איז שטיין געבליבן, דעם קאָפּ אַראָפּגעלאָזט, ווי פאַרשעמט. אַ מינוט האָבן זיי שטיל געשוויגן.

דערנאָך, אַז דאָס יינגל האָט אָנגעהויבן שטיל אַוועקצוגיין פון אַלטן, גלייך ווי ער וואָלט זיך עפּעס געווען אָפּגעגנבעט, האָט דער אַלטער אים מיט אַ בייזערדיקן טאָן נאָכגעלערנט:

– און אַז ער וועט דיך רופן, זאָג אים, דו ביסט דאָ: „כ'בין דאָ" –

דאָס יינגל איז צוריק אין אוהל געגאַנגען מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם קאָפּ, האָט זיך אויף דער באַנק געזעצט. און דאָס פּנים אין ביידע הענט פאַרשטעלט.

און אַז דאָס קול האָט גערופן: „שמואל, שמואל!" איז ער שוין מער צו עלין נישט געלאָפן.

צומאָרגנס אינדערפרי איז זיך ווידער דער אַלטער, בלינדער עלי געזעסן פאַר דער טיר, און זיינע אַלטע ביינער געוואַרעמט אין דער זון. ער האָט זיך די פינגער איינציקווייז געבראָכן, און די שפּיץ באָרד אין מויל געכאַפּט און געביסן, און ביי זיך געטראַכט: צו דעם קליינעם זיך געוויזן, צו דעם קליינעם... נישקשה, נישקשה.

אַ גאַנצן טאָג האָט זיך דער קליינער שמואל ווי באַהאַלטן פון אים. מען זעט איב אויף די אויגן נישט – האָט

זיך דער אַלטער געטראַכט, און אויסגעשטעלט די אויערן, אויב דער קליינער לויפט נישט פאַרביי — נישטאָ, ער באַהאַלט זיך, — טראַכט זיך דער אַלטער — באַהאַלט זיך — און הויבט זיך אויף, און טאַפּט מיט די הענט, ביז ער טרעפט אַריין אין משכּן, שטעלט זיך אַוועק ביי דער טיר און רופט אַריין:

— שמואל, שמואל, וואָס טוסטו, מיין זון?

— איך מאַך צורעכט דעם נר־תּמיד, טאַטע, — ענטפערט שמואל.

— פאַרנומען ביים נר־תּמיד, — זאָגט דער אַלטער, און טראַכט זיך: שטענדיק איז דאָס ביי גאָטס אַרבעט, — קום נאָר אַרויס, — רופט דער אַלטער, און טאַפּט ווייטער מיט די הענט אָן דער וואַנט, ביז ער קומט צו צום פריערדיקן אָרט.

האַלב ווי פאַרשעמט קומט צו צו אים שמואל און שטעלט זיך פאַר אים.

— וואָס ווילסטו, טאַטע?

— געוויזן זיך צו דיר גאָט? — פרעגט דער אַלטער.

— געוויזן, — ענטפערט שמואל מיט אַ האַלב פאַרשעמטן טאָן.

— און וואָס האָט ער דיר געזאָגט?

שמואל שווייגט.

— „סודות" — טראַכט זיך דער אַלטער — „סודות".

שמואל שווייגט.

— נישקשה, איך בין אויך אַ כּהן, ער פלעגט זיך צו מיר אויך באַווייזן, מעגסט זאָגן, האָסט נישט וואָס מורא צו האָבן.

שמואל שווייגט.

– שווייגסט – שווייגסט, – נו, נו, שווייג.

שמואל האָט דעם קאָפּ אַראָפּגעלאָזט צו דער ערד.

– האָסט זיך נישט וואָס צו באַהאַלטן פאַר מיר, איך האָב אויך גאָט געדינט, איך האָב אויך, – שאָקלט דער אַלטער מיטן קאָפּ.

שמואל שווייגט.

– סודות, סודות, – זאָגט דער אַלטער פאַר זיך.

– מען דאַרף דעם נר־תמיד אָנצינדן, ער איז פאַרלאָשן – זאָגט שמואל.

– גיי דעם נר־תמיד אָנציגדן, ער איז פאַרלאָשן, – זאָגט דער אַלטער מיט אַ געבייזער.

שמואל איז צוריק אין משכן אַריין.

דער אַלטער איז פאַר דער טיר זיצן געבליבן, די זון האָט זיין אויפגערייצט פּנים געברענט, און געברומט האָט ער פאַר זיך: סודות... סודות...

אין דעם איז אַרויסגעקומען דער עלטסטער יינג זיינער, חפני, פון משכן אַרויס, אויפן גאָפּל אַ פעט שטיק פלייש פון טאָפּ אַרויסגעכאַפּט. דערזען דעם אַלטן, ברעכט ער אָפּ אַ שטיקל פון גאָפּל און מיט אַ פול מויל זאָגט ער צום פאָטער:

– נאַ, נעם, טאַטע, אויך אַ ביסן.

– פרעסער, זויפער, נאָר צום פרעסן ווייסט איר, נאָר כאַפּ־לאַפּ, פרעסער! אוי, אוי!

דער עלטסטער יינג האָט אַ פאָר בייזע אויגן אויסגעגלאָצט אויפן אַלטן. ער האָט אים גאָרנישט געקאָנט ענטפערן, ווייל דאָס מויל איז אים מיט פלייש אָנגעשטאָפּט געווען.

Printed in Poland

צענטראלער ביכער־לאַגער
„קולטור־ליגע“
ווארשע, לעשנא 40, וו. 11